

**עין משפט
גד מצוה**

בא א מיי פ"ח מהל'^[קול]
מדיס הלכה ח סגג לאוין רכז טוש"ע י"ד סימן לזכ סע"ק ב וסע"ק ה:

בב ב מיי פ"י מהל'^[קול]
מדיס הלכה ח סגג עשין מה טוש"ע א"ע ק"י טו סע"ק א:

בג ג מיי שם הלכ' יע^[קול]
טוש"ע א"ע"ע שם סע"ק ג:

בד ד מיי פ"ח מהל'^[קול]
מדיס הלכה ה:
בה ה מיי שם הלכה ז^[קול]
ופ"י הלכה ג:

תוספות

מתני' בוגרת ששהתה י"ב חדש הואיל ובעלה חייב במזונותיה. כתמן אכולני מילי: והבמ' או' [אין הבעל מופר בהגעת] זמן עד שתכנס לתופה: גמ' א' רבה ר"א דא' בעל מפר בהגעת זמן: ומשנה ראשונה. לדיח לה לאוכלת בתרומה בהגעת זמן: דתני ב'ו. מני אחתי בהדיא מהא דתני (שם) הגיע זמן ולא נישאו אכולני משלו ואוכלת בתרומה: היבם אינו מאביל בתרומה. ופ"י הגיע זמן בפני הבעל ומת אינו מאכילה בתרומה בעדה שזמרת יבם כדדשי"ה התם (במכות מ). קנין כספו א' רחמי' (ויקרא כג) והאי קנין דלחיי הוא: או אפ"י בולין בפני הבעל ואחרי כפני הבעל. אע"ג דכוב בפני הבעל קוף קוף לא תחייב משמת חייב, אינה אוכלת משמת דקנין כספו פקע ליה. וק"י ולימני כולג בפני הבעל ותיקי רש"י (במכות מ. ד"ט ע"ה) ודאי כולן בפני הבעל הוה אכלה מיהא בחייו, וינחא ליה למיתני בעמה דלא אכלה כלל, ודוק. ור"ת מפ' (יע) שם טה. חס' ד"ה ופ"ה) דא"ס הגיע זמן בפני הבעל אינה בפני היבם, ויבסיג ע"ס מתכיל מדי' בשלג הגיע זמן, דמשנת ראשונה אית לה דיבם דדוקא אינו מאביל אכל הבעל גופיה מאביל: ב"ב ש"אחריהו אמרו אינה אוכלת עד שתכנס לתופה: אלא למיבל בתרומה דרבנן. פי' דמן המורה קודם הגעת זמן אכלה, דלמי מורה ארוסה בת שראלא אוכלת בתרומה, דבת קנין כספו הוא, ולכן מקליני למישרי למיכל בתרומה דלמי' חשש אסור, אלא כגון הוא דגזרו וביבגי על גזרו, דממ"פ פ' אע"פ (במכות מ.) אבל נדריים דאורייתא. גלומ' דמן המור' אפיה ובעלה לא שתיין בהגעת זמן, לבעל גרידא להפר מדיה: כל הנודרת על דעת בעלה נודרת. הואיל ומייב במזונותיה. והוי כמפרשת אסן לא יניח אותה אישה: אבל בתרומה. אפי' מני ליכא שש אלא דריבן, לא אכלה, כמו שמה אחרונה:

עג:

ר"ן

מתני' הוגרת ששהתה י"ב חדש. הא תרילנא לה לעיל בגמ' (דף ע.) בוגרת וששהתה י"ב חדש: הואיל ובעלה חייב במזונותיה. כתתן בפ' אע"פ (במכות מ.) דנותנין לבתולה י"ב חדש ולאחר מנאן חייב במזונותיה כדתתן (שם) הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו: יפר. לזדו בלא שותפותיה

לאז: והכמים אומרים. היינו רבי יהושע דהוא בר פלוגמיה דר"א בכל דוכתא: עד שתכנס לרשותו. עד שתכנס לתופה: גב' ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד. דכשהגיע זמנה לינשא ולא נשאת כיון שחייב בעלה במזונותיה חשבינן לה כנשואה לקצת דברים ואע"פ שאינה צבית בעלה. ר"א הא דלמרון דלמור צמתני בעלה מיפר מדיה בלא שותפותיה לאז: היבם אינו מאביל בתרומה. כדילפי' התם בפרק אע"פ (דף נח). דקנין כספו אמר רחמנא"י והאי קנין דלחיו: עשה ר' חדשים בפני הבעל שעברו עליה ו' חדשים בחיי הבעל מנאותן י"ב חדש שנתנו לה חכמים משעה שתצעה הבעל לינשא: ופ"הו כולן בפני הבעל חסר יום אחד בפני היבם כך היא עיקר הגירסא. ופרש"י ז"ל שם בפרק אע"פ דלאו דוקא חסר יום אחד דלפי' כולן בפני הבעל אינה אוכלת ברשות היבם וכדילפי' התם מדכתיב קנין כספו והאי קנין כספו לחיו הוא והאי דקתני חסר יום אחד דניחא ליה למיתני באשה שלא אכלה כלל. ואין כן

דעת ר"ת ז"ל אלא דוקא חסר יום א' אכל אס אכלתן כולן בפני הבעל אוכלת משל יבם דנהי דיבם אינו מאכיל מיהו לא מפסדא מידי מחמתיה והכי איתא בהדיא בירושלמי' הגיע זמן ולא נשאו או שמתו בעליהן אוכלות משלו ואוכלות בתרומה: זו משנה ראשונה. דס"ל דאשה אוכלת בתרומה קודם שתכנס לתופה: ציה דין שאחריהם אמרו אין אשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לתופה.

ומפרשי התם טעמיהו^ו אי משום סימפון כלומר שמה ימנלא צה מוס וגמנלא מקחו מקח טעות אי משום שמה תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה. והא דליתני הך סיפא ולא אייתי הך סיפא אכלה מיהא משלו ואוכלות בתרומה משום דהך סיפא מפרשה טפי הי משנה ראשונה והי משנה אחרונה. ואיכא נסחי דכתיבא צבו כולה מתני'. אלמא משנה ראשונה ס"ל כר"א דמכיון שבעלה חייב במזונותיה הרי היא קנת ברשות בעלה דמש"ה אוכלת בתרומה. דקס"ד השתא דאי לא דמשנה ראשונה ס"ל כר"א אף על גב דאיסור תרומה בארוסה לימיה אלא מדרבנן דגזור אי משום סימפון אי משום שמה תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה אפ"ה אי לאו דבמדי' דאורייתא קיימנא ברשות בעלה כר"א לתרומה מני אע"ג דמדרבנן היא לא אוקמה ברשותיה דחכמים עשו חזוק לדבריהם כשל תורה: אמר ליה אבי ודלמא לא היא עד כאן לא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן. משום דכיון דמדינא ארוסה אוכלת בתרומה ורבנן הוא דגזור אי משום סימפון או משום שמה תשקה כל שחייב במזונותיה ליכא למיחש להכי ושרי דמשום סימפון ליכא דמקמי דהייב לה מוונות בדיק לה ע"י קרובות כי היכי דלא לישרי זויה צבוי וברייתא מוח' שמה בדיקה ומשום שמה תשקה נמי ליכא דכיון דאיהו מפרנס לה דוכתא מייחד לה אכל נדריים דמנדאורייתא אין ארוס מייפר אפי' לאחר שנתייב במזונותיה אימא לך דלא מני מייפר בלא שותפותיה דאז: ועד כאן לא שמעת ליה לרי"א אלא גבי נדריים. ולא משום דחשיב לה כנשואה אלא כדרב פנחס דלמור כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת הלכך ס"ל לרי"א דכיון דאיהו מפרנס לה ודאי נדה על דמתיא אכל בתרומה אפי' דרבנן לא אכלה דאיהא למימר דנהי נמי דהוא מפרנס לה איכא למיחש משום סמפון דקמברי דדיקת חוח לא שמה בדיקה ולשמא תשקה נמי איכא למיחש דלאו דוכתא מייחד לה: והא דאמר דטעמא דר"א כדרב פנחס לאו לקיימרא דרבנן לית להו דרב פנחס דהא מסקי' בדה בפרק יואל דופן (דף מו.) בקטנה שהשיאוח אמה ואחיה דבעלה מיפר נדריה דאע"ג דנדריה חיילי מדאורייתא דהא קיימא לן דמופלל סמוך לאיש מדאורייתא כדאיתא התם ונשואי קטנה לינתהו אלא מדרבנן אפ"ה אתו נשואי דרבנן ומבטלי נדריים דאורייתא מדרב פנחס אלמא רבנן נמי מודו צה אלא דבהא פליגי ר"א סבר כיון דאיהו מפרנס לה אינה [ונודרת] אלא על דעתו ורבנן סברי מי לא מודית לן דלילו מפרנס לה אחר לא נדה לה על דעתיה כי מפרנס לה ארוס נמי לא על דעתיה היא נודרת עד שתכנס לתופה ומיהו מכיון שנכנסה לתופה אפי' בחופה דרבנן בקטנה דאיהו אמה ואחיה מודו רבנן שעל דעתו היא נודרת ומש"ה אתו נשואין דרבנן ומבטלין נדרא דאורייתא וכדכתיבנא: ואיכא דילפי' מהכא דמי שנדר על דעת חבירו ה"ז יכול להתיר נדרו שלא ע"פ חכס דמי היכי דלמיינן הכא דמש"ה מני בעל לחודיה להפר משום נדרה על דעתיה במפרש נמי על דעת חבירו מני מפר דלא גרע מפרש דחבירו מנסתס דבעל דהיינו טעמא הכא והתם משום דכנדר על תנאי דמי. וזו אללי שגגת הוראה דהא אף ע"ג דלמור דעל דעת בעלה היא נודרת אפ"ה ריך בעל שיפר לה בצמותו לשון שקצצה לה תורה וגזירת הכתוב הוא ומש"ה אין כל הלשונות שוין צו וכדלמור לקמן (דף עו.): ואי אמרת דנודר על דעת חבירו נמי איך מני מייפר משום דכנדר על תנאי דמי הרי התרתו של בעל ואחר ראוי שתהא נאמרת בכל לשון אלא ודאי רב פנחס ה"ק נהי דהפרה דבעל גזרת הכתוב היא מיהו מש"ה וכתה תורה לבעל בהפרת נדריה משום דעל דעת בעלה היא נודרת הלכך כל שהיא נודרת על דעתו חיילא הך גזירת הכתוב דלמור רחמנא אכל נודר על דעת חבירו דלא חדית ציה רחמנא מידי ודאי לא מני מייפר מיהו היכא דאתני בהדיא ולמור היינו נודר אס חבירי רוצה מני חביריה למשרי ליה ואינו ריך לשון מיוחד אלא כל היכא

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

רש"י

מתני' הוגרת. והנערה ששהתה י"ב חדש ולאמנה ששהתה ל' יום: הואיל ובעלה חייב במזונותיה. כדלמיינן במס' כתובות בפ' אע"פ (ס) נותנין לבתולה י"ב חדש משתצעה הבעל לפרנס את עצמה וכסם שנותנים לאשה כך נותנים לאיש לפרנס את עצמו הגיע זמן ולא

נישאו אוכלת משלו וכו' (ט) ובוגרת נותנין ל' יום כאלמנה: ר"א אומר יפר. כדלמור לקמן כל הנודרת על דעת בעלה נודרת: אין הבעל מייפר יחידי עד שתכנס לרשותו: גב' משנה ראשונה. בפרק אע"פ: היבם אינו מאביל לשומרת יבם מן הארוסין: עשה ששה חדשים. שהימה ארוסה לראשון ו' חדשים ולפני היבם ששה דהיינו י"ב חדש שנותנין לבתולה לפרנס את עצמה: ופ"הו. עשה כולן י"ב חדש לפני הבעל וחסר יום אחד אחריו לפני היבם אינו מאכילה בתרומה הא עשה כולן י"ב חדש לפני הראשון ונפלה לפני היבם הואיל וכבר חייב הבעל במזונותיה מאכילה יבם בתרומה אף ע"פ שלא הכניסה ככנוסה דמיל'. ופ"ה אמר ר"א הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר: צ"ד שא אחריו אמרו אין האשה אוכלת בתרומה כו'. והתס"ו מפ' טעמא שמה ימוגו לה כוס צבית אפיה ומשקה את אחותה: אלא בתרומה דרבנן. בזמן הזה דלא הוי אלא מדרבנן. אי נמי בתרומה דרבנן כגון עלין שאינו נקוב ופירות שנכנסו

מח"ל: אכל נדריים דאורייתא. התם קא אמרי רבנן דאינו מייפר: וע"ד לא שמעת ליה לרי"א אלא גבי נדריים. דהיינו טעמא דמשתתייב (א) יפר משום דרב פנחס וכו' והיינו לאחר שנתייב במזונותיה אכל לגבי תרומה דיבם לא מצעיל בתרומה דאורייתא דלא אכלה אפי' עשה י"ב בפני הבעל אלא אפילו בעצין נקוב בתרומה דרבנן לא אכלה: מתני'

ואחיותה. והא דליתני הך סיפא אכלה מיהו משלו ואוכלות בתרומה משום דהך סיפא מפרשה טפי הי משנה ראשונה והי משנה אחרונה. ואיכא נסחי דכתיבא צבו כולה מתני'. אלמא משנה ראשונה ס"ל כר"א דמכיון שבעלה חייב במזונותיה הרי היא קנת ברשות בעלה דמש"ה אוכלת בתרומה. דקס"ד השתא דאי לא דמשנה ראשונה ס"ל כר"א אף על גב דאיסור תרומה בארוסה לימיה אלא מדרבנן דגזור אי משום סימפון אי משום שמה תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה אפ"ה אי לאו דבמדי' דאורייתא קיימנא ברשות בעלה כר"א לתרומה מני אע"ג דמדרבנן היא לא אוקמה ברשותיה דחכמים עשו חזוק לדבריהם כשל תורה: אמר ליה אבי ודלמא לא היא עד כאן לא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן. משום דכיון דמדינא ארוסה אוכלת בתרומה ורבנן הוא דגזור אי משום סימפון או משום שמה תשקה כל שחייב במזונותיה ליכא למיחש להכי ושרי דמשום סימפון ליכא דמקמי דהייב לה מוונות בדיק לה ע"י קרובות כי היכי דלא לישרי זויה צבוי וברייתא מוח' שמה בדיקה ומשום שמה תשקה נמי ליכא דכיון דאיהו מפרנס לה דוכתא מייחד לה אכל נדריים דמנדאורייתא אין ארוס מייפר אפי' לאחר שנתייב במזונותיה אימא לך דלא מני מייפר בלא שותפותיה דאז: ועד כאן לא שמעת ליה לרי"א אלא גבי נדריים. ולא משום דחשיב לה כנשואה אלא כדרב פנחס דלמור כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת הלכך ס"ל לרי"א דכיון דאיהו מפרנס לה ודאי נדה על דמתיא אכל בתרומה אפי' דרבנן לא אכלה דאיהא למימר דנהי נמי דהוא מפרנס לה איכא למיחש משום סמפון דקמברי דדיקת חוח לא שמה בדיקה ולשמא תשקה נמי איכא למיחש דלאו דוכתא מייחד לה: והא דאמר דטעמא דר"א כדרב פנחס לאו לקיימרא דרבנן לית להו דרב פנחס דהא מסקי' בדה בפרק יואל דופן (דף מו.) בקטנה שהשיאוח אמה ואחיה דבעלה מיפר נדריה דאע"ג דנדריה חיילי מדאורייתא דהא קיימא לן דמופלל סמוך לאיש מדאורייתא כדאיתא התם ונשואי קטנה לינתהו אלא מדרבנן אפ"ה אתו נשואי דרבנן ומבטלי נדריים דאורייתא מדרב פנחס אלמא רבנן נמי מודו צה אלא דבהא פליגי ר"א סבר כיון דאיהו מפרנס לה אינה [ונודרת] אלא על דעתו ורבנן סברי מי לא מודית לן דלילו מפרנס לה אחר לא נדה לה על דעתיה כי מפרנס לה ארוס נמי לא על דעתיה היא נודרת עד שתכנס לתופה אפי' בחופה דרבנן בקטנה דאיהו אמה ואחיה מודו רבנן שעל דעתו היא נודרת ומש"ה אתו נשואין דרבנן ומבטלין נדרא דאורייתא וכדכתיבנא: ואיכא דילפי' מהכא דמי שנדר על דעת חבירו ה"ז יכול להתיר נדרו שלא ע"פ חכס דמי היכי דלמיינן הכא דמש"ה מני בעל לחודיה להפר משום נדרה על דעתיה במפרש נמי על דעת חבירו מני מפר דלא גרע מפרש דחבירו מנסתס דבעל דהיינו טעמא הכא והתם משום דכנדר על תנאי דמי. וזו אללי שגגת הוראה דהא אף ע"ג דלמור דעל דעת בעלה היא נודרת אפ"ה ריך בעל שיפר לה בצמותו לשון שקצצה לה תורה וגזירת הכתוב הוא ומש"ה אין כל הלשונות שוין צו וכדלמור לקמן (דף עו.): ואי אמרת דנודר על דעת חבירו נמי איך מני מייפר משום דכנדר על תנאי דמי הרי התרתו של בעל ואחר ראוי שתהא נאמרת בכל לשון אלא ודאי רב פנחס ה"ק נהי דהפרה דבעל גזרת הכתוב היא מיהו מש"ה וכתה תורה לבעל בהפרת נדריה משום דעל דעת בעלה היא נודרת הלכך כל שהיא נודרת על דעתו חיילא הך גזירת הכתוב דלמור רחמנא אכל נודר על דעת חבירו דלא חדית ציה רחמנא מידי ודאי לא מני מייפר מיהו היכא דאתני בהדיא ולמור היינו נודר אס חבירי רוצה מני חביריה למשרי ליה ואינו ריך לשון מיוחד אלא כל היכא

ומן אוכלת בתרומה משום דליכא אלא איסורא דרבנן דכדי מורה ארוסה אוכלת בתרומה דקנין כספו היא אלא דגזרו רבנן משום סמפון או משום גזירה שמה ימוגו לה כוס ומשקה לאחיה ולאחותה ובהגעת זמן לא גזור אכל נדריים דאורייתא לא דאיכא איסורא דאורייתא אס הבעל מצדו בלא אפיה אס אינה חשוכה ככנוסה לא אמיינן דמשובה ככנוסה: דאמרינן כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת. מה שאמרה מורה דבעל מייפר מדי אשמו משום דכיון שהאשה טונית משל בעלה אינה נודרת אלא לפי דעתו ואילו פירשה אס לא ירצה לא יחא מדי הלכך כגל חשבינן לה ככנוסה לענין הפרת נדריים כיון דנוניות משלו אכל בתרומה אע"ג דליכא אלא איסורא דרבנן לא חשיב לה ככנוסה:

מסורת הש"ם

(א) לעיל ע: כתובות מ. (ב) כתובות מ. (ג) כתובות מ. (ד) יבמות ט: (ה) מ"ח ע: (ו) גיטין פג: שבת נדה מו: גיטין פג: מו: [לקמן עד.] (ז) (ח) (ט) (י) (יא) [במכות מ:]. (יב) [ויקרא כג, ח] (יג) [במכות מ:] פ"ה ה"א,

הגהות הב"ח

(א) משנה הבוגרת ששהתה: (ב) רש"י ד"ה הואיל וכו' ולבוגרת טמין: (ג) ד"ה וע"כ לא וכו' דמשתתייב במזונותיה דיפר משום וכו' י"ב חדש בפני:

ג'לוין הש"ם

בהר"ן ד"ה ב"ד שאחריהם. אי משום סימפון כו'. תמוה לי הא מנאכל כסוגיא דכתובות דלמי' טעמא דמשנה אחרונה משום סימפון ופליגי רק טעמא דמשנה ראשונה אי משום סימפון או משום שמה תשקה:

מוסף רש"י

הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר. מדיה בלא שותפות זכא (כתובות מ.) דמנאן שנתכנס ברשותו (נ) [וע"ד ע:] בנותנין לבתולה י"ב חדש. זמן לנתינתה לתופה מיחס שנתכה הבעל לאחר שקדשה, להוסיפה על עסקי תופה להכין מכטייעה לפרנס עצמה. דמכטייען (כתובות מ.). אוכלת משלו. שהבעל חייב במזונות אשמו ממקנת צ"ד (שם ב.). ואוכלת בתרומה. אס כגן הוא והאי בת שראלא שהסן מאביל את אשמו תרומה דלפי' מוכיחן כי יקנה נפש (שם וזח): שמעשה מן הקדשה אוכלת בתרומה מן המורה ורבנן גזור עד השתא (שם מ.).

פירוש הרא"ש

ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד. דמשיב ליה ככנוסה משנה שחייב במזונותיה לרי"א לענין הפרת נדריה ולמשנה ראשונה לענין אכילת תרומה והי מני לאיתוי מהא דתנן הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה: היבם מאביל בתרומה. אפי' הגיע זמן בחיי הבעל ומת אין היבם מאכילה בתרומה כדלמיינן בכמויות (דף נח.) קנין כספו אמר רחמנא והאי קנין דלחיו הוא: חסר יום א' בפני היבם. וה"ה כולג בפני הבעל אלא שאו הימה אוכלת בחיי הבעל וינחא ליה למימר צימתי דלא אכלה כלל: אלא למיבל בתרומה דרבנן. הא דלמור במשנה ראשונה דבהגעת זמן לא שתיין בהגעת זמן, לבעל גרידא להפר מדיה: כל הנודרת על דעת בעלה נודרת. הואיל ומייב במזונותיה. והוי כמפרשת אסן לא יניח אותה אישה: אבל בתרומה. אפי' מני ליכא שש אלא דריבן, לא אכלה, כמו שמה אחרונה: